

GAZETA TRANSILVANIEI.

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci. Număr de Duminecă 8 franci pe an.

Redacţia,
Tipografia şi Administraţia:
BRAŞOV, PIAŢA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 cor., fără dus acasă pe an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor., pe 1/4 an 5 cor. Un număr 10 bani. Inserate: un şir mic 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoiată. — Reclame pe pagină a 3-a un şir 20 bani.

Pe timpul coaliţiei şi acum.

I.

În discursul său din zilele trecute ținut în cameră, Tisza a vorbit despre cauzele căderii coaliţiei. A spus că adevăratele cauze sunt a se afla în inconsecvenţele regimului coaliţionist în chestiile militare şi în general în slăbiciunea, ce s'a manifestat în toate actele de guvernament ale lor, în urma căreia „n'au putut aduce pe seama chestiei naţionale altceva, decât înfrângeri şi ruşine“.

Tisza a spus în acest punct adevărul. Venite la guvern cu mari nădejdi, şi cu mai mari promisiuni, partidele coaliţioniste, în deosebi independenţii cari formau puterea coaliţiei, s'au convins în curând, că în politica de guvernament nu e destul să promite şi a face gură mare, ci trebuie să ai un program de muncă bine precizat, practic şi mai pe sus de toate realizabil. Şi acesta să-l execuţi cu o muncă asiduă şi consecventă.

Iată ce a lipsit coaliţiei şi în consecvenţă s'au arătat în curând semnele neputinţei, ale slăbiciunii. O observăm aceasta şi căpeteniile coaliţioniste, în deosebi guvernul, miniştrii, — dintre cari aproape fiecare era câte un rar exemplar de şovinism, — şi ca să acopere ruşinea neputinţei şi să abată privirile „naţiunii“ dela slăbiciunea cocoţată la cârmă, s'au folosit de vecinul cal de bătaie al guvernelor din Ungaria, de maghiarizarea naţionalităţilor, lovind şi zdrobind prin legi şi ordinaţiuni tot ce stătea în calea acestei nizuinţe.

În acest timp s'a creiat fatala lege şcolară a lui Apponyi şi s'au pus la cale cele mai barbare acte contra noastră, prigonii fiind nu numai pe terenul politic, ci şi pe cel cultural. Un număr mare de fruntaşi

de-ai noştri zăceau în temniţele Văţului şi Seghedinului, presa era lovită cu grele pedepse şi instituţiile noastre culturale ameninţate cu nimicirea. O luptă grea, o luptă sângeroasă se dădea între actele agresive şi de bruschetă ale guvernului şi între popoarele nemaghiare, în deosebi între Români, cari îşi apărau cu cerbicie fiinţa şi avutul lor naţional.

În cele din urmă coaliţia se prăbuşi sub propriile ei slăbiciuni şi păcate şi se confundă în abizul pieirii, neregretată de nimeni.

Pe orizontul politic se ivi atunci Khuen, care îşi constituie un guvern cu o atitudine analogă cu cea a liberalilor de pe vremuri, dar modernizată şi mai perfecţionată în linguşiri în sus şi echivocă în chestiunea naţionalităţilor.

Pe când de-o parte prin luarea angajamentului, de a împlini şi trece prin cameră toate pretenţiunile Vienei, guvernul şi-a câştigat simpatia şi încrederea cercurilor normative vieneze, pe atunci de altă parte s'a pus pe lucru să dea o soluţie chestiei de naţionalitate.

Vorba să fie de soluţie! Actele de atrocitate comise faţă de naţionalităţi de guvernele anterioare, în special de guvernul coaliţionist, au avut răsunet în întreaga Europă. În ziaristica mondială şi în broşuri se dădeau în vileag abuzurile comise de acest guvern pe calea maghiarizării, se infierau şi se protesta contra lor, în numele culturii şi al civilizaţiunii.

Areopagul european îşi dăduse sentenţa sa osânditoare, care jigneau orgoliul cercurilor de baroni şi feudali conducătoare. Din cauza aceasta, Khuen îndată ce luă frânelor guvernului, se hotărâ a da lucrurilor o altă direcţie. El lansă în ţară şi în străinătate ştirea, că guvernul lui vrea să *impac* naţionalităţile, că voeşte să le împlinească pretenţiunile îndreptăţite.

Şi în chipul acesta şi-a stabilit un program, care deşi n'a fost dat publicităţii, reiese foarte clar din chestiile de naţionalitate, dela ajungerea lui la putere şi până în ziua de azi. Acest program este o perversitate, un act de duplicitate, de care numai guvernele feudale ale Ungariei pot fi capabile. Khuen de-o parte, pe faţă se arată şi se declară de cel mai mare binevoitor al popoarelor nemaghiare, care — cum a zis dânsul — e aplicat a sana relele, cari bântue naţionalităţile, e gata a ocroti nizuinţele lor culturale, de altă parte însă, în tăcere, „pe sub mână“ cum am putea zice, merge pe aceeaşi veche cale a guvernelor anterioare, în a zădărnici ori-ce rezistenţă din partea naţionalităţilor, a le reduce toate forţele şi a le stânjeni în progresul lor cultural-naţional.

Partea dintâiu a programului său ocult, — care însă nu se execută, — este menită pentru seducerea opiniei publice din străinătate, partea a doua e un prinos adus molohului de maghiarizare.

Acest program de duplicitate se poate dovedi cu acte, pas de pas, începând dela alegerile pentru cameră şi până la cea mai nouă ordinaţiune ministerială, referitoare la scrierea în ungureşte a numelor elevilor dela şcoale.

Vom arăta-o aceasta în numărul viitor.

Conferenţa părintelui Dr. Lucaciu la congresul etnografic. Din Londra se anunţă, că părintele Dr. Vasile Lucaciu şi-a rostit Vineri conferenţa sa despre „rolul naţiunii române în Orientul Europei“, în sânul adunării savanţilor întruniţi la congresul etnografic din Londra. „Românul“ e informat, că discursul obiectiv şi frumos al părintelui Lucaciu a provocat aplauze frenetice şi felicitări sincere. Expunerea serioasă a cauzei Românişmului cuceritor a

făcut o impresie adâncă cu deosebire asupra reprezentanţilor gintei latine.

Camera. În şedinţa de Vineri n-au ajuns la discuţie proiectele militare, făcându-se votări nominale la cererile de concediu şi în urmă prezentând contele Apponyi o propunere, prin care a cerut, ca şedinţele camerei să fie prorogate până în 25 Sept. Propunerea, după reflecşiunile primministrului Khuen, a fost respinsă.

În şedinţa de Sâmbătă a vorbit dep. Márkus pentru proiecte şi contele Batthyány contra lor.

În camera austriacă s-au primit în a treia cetire proiectele privitoare la banca austro-ungară. S'a trecut apoi la desbaterăa cunoscutelor turburări din Drohobijec (Galiţia), unde soldaţii au făcut uz de arme, ucizând mai multe persoane. Desbaterăa nu s'a putut continua, deoarece ministrul de interne, luând în apărare soldaţii învinuiţi de barbarie, a fost neconţenit huiduit de social-democraţi.

Externe. Deşi se depun mari silinţe din partea puterilor mai interesate de a se aplana în mod pacinic chestiunea marocană, spiritele par foarte agitate în Anglia şi Franţa din cauza atitudinii Germaniei. Aceasta rezultă din următoarele două telegrame mai nouă. „Le Journal“ publică următoarea ştire senzatională: Cu toate că situaţia externă nu e neliniştită, guvernul francez ia mari măsuri militare. Regimentele de cavalerie, cari servesc pentru acoperirea armatei au primit ordin, ca la primul semnal să fie gata a porni în campanie. Iar din Londra se telegrafiază următoarele: Prima escadră a flotei engleze a sosit Vineri la Portland, unde a primit ordin să încerce cărbuni şi să se aprovizioneze cu ulei. Lucrările de aprovizionare cu cărbuni au continuat toată noaptea.

— Rusia s-a declarat pe faţă pentru şahul detronat Mohamed Ali. Aceasta rezultă din o declaraţie recentă a ambasadei

FOILETONUL >GAZ. TRANS.<

In Maramureş.

— Schiţă de călătorie —

de C. I. Sânjoanu.

— Urmare. —

Vadul, pe ungureşte *Farkasrév*, se găseşte pentru întâia-dată într-o adevărată a vice-comitelui dela *Sighet* cu numele *Farkas*, — poate vre-un *Lupu*, al nostru, — carele adevăratele introducerea în posesiunea acestei moşii a nobilului *Bylk* din *Vad*, care a dovedit nu numai înaintea reginei *Maria* ci şi „coram rigni Baronibus“, că are drepturi multe asupra acestei moşii, drepturi pe cari le-a câştigat dela tatăl reginei, dela *Ludovic cel mare*, pe când celă-lalt pretendent, *Ioan Codra*, de asemenea din *Vad*, nu putea să-şi adevărească cu nici un document pretenţiunea sa.¹⁾ Această adevărată e datată din *Sighet*, la 27 Iunie 1383. *Bylk* acesta va fi fost identic cu acel *Belk* filius *Lothomer de Berce* a cărui introducere în posesiunea *Vad*, — Introducere care se face, fără contradicţie, — o de-

mandează din Buda la 25 Aprilie 1397, regele *Sigismund*.²⁾ La 1411 se introduce, fără contradicţie, în posesiunea moşiiilor *Vad* şi *Tursad Lenke* şi *Andreiu* din *Vad*.³⁾ Acest *Tursad* e un păriaş ce se varsă în *Iza* pe teritorul acestei comune; pe vremuri satul *Tursad* era aşezat în spre apus dela *Vad*, între *Vad* şi *Sighet*, teritorul pe care odinioară era aşezat acest sat, se ţine astăzi de oraşul *Sighet*. Va fi fost posesiune a familiei *Codra*, a cărei, o ramură, trăieşte şi astăzi la *Bărbesli*; această familie şi-a pierdut însă ori-ce drept de posesiune aici, din mai multe motive grave, între cari amintim şi crima de necredinţă faţă de persoana regească, care crimă a adus cu sine confiscarea tuturor posesiunilor familiare.⁴⁾ La 18 Septembrie a aceluiaşi an apoi se desingnează şi se statorosec metele sau graniţele celor două moşii în favorul noilor proprietari.⁵⁾ În acest document aflăm amintită pentru prima-oraă acea *Kiral kutha*, pe care ai noştri o numesc *Fântâna lui Craiu* şi din care, după o legendă, şi-ar fi potolit setea craiul *Ludovic*

cel mare, din prilejul unei expediţii în *Moldova* ori poate în *Litvania* viitorului său ginere.⁶⁾ La 1418 un *Andrea* sau *Andreiu* din *Vad*, poate identic cu împăratul *Andreiu* dela 1411 este chemat înaintea scaunului palatinal al ţării, dimpreună cu alţii,⁷⁾ poate ca martor, în cauza unui *Nicolae Kun* din *Rozavlea*. Pe la 1459 un *Petru din Vad*, dimpreună cu un *George din Vănceşti*, *Jurca* din *Călineşti* şi încă alţi trei comit niscăi fapte potenţiale din care cauză la 21 Mai a aceluiaşi an, tânărul rege *Matia Corvinul* demandă cercetarea acelor acte potenţiale comise la *Botiza* şi la *Strâmtură*.⁸⁾ În sfârşit, la 1499 într'un document din 14 Octomvre aflăm amintire şi despre *Stefan cel mare* şi *bun*, în această ţară a Maramureşului. Nu vom aminti toate numele înşirate în această relaţiune dela 1499 adresată regelui *Vladislav II Boemul*, decât numai acele, cari ne interesează aici, la trecutul istoric al comunei *Vad*. Doi fraţi nobili, *Lazar* şi *Stefan cel Mare*, originari din *Vad*, aveau în comuniune cu *Ioan Gherheş* din *Saraseu*, două mutări sau stâne de vară pe muntele *Sideu* (*Zidohawasă*) care munte poate e iden-

tic cu muntele *Svidova* de pe teritorul comunei astăzi rutene *Brusturi* (*Bruszturpataka*) din nord, de pe apa *Tarasului*. Aceste posesiuni însă le-au pierdut atunci, când, după moartea regelui *Matia*, *Stefan*, voivodul *Moldovei*, prin oameni anume trimişi „a prădat şi a ars o multime de sate şi cetăţi.“ („...Tamen ea perdidit propter quod Stephanus wajwoda Moldavus quosdam latrunculos miserat in hanc terram devastandam candem, tunc plures possessiones et oppida huius districtus per ignem fuerunt combusta et plures ex nobis sua perdidit privilegia et literas atque literalia instrumenta...“). Deci, în învălmăşeala acelor vremuri de grea restrişte, sus numiţii îşi pierduseră documentele de proprietate. De această împrejurare se folosesc 2 streini şi anume contele *Ioan Tarczay* şi *Bartolomeiu Drăgffy* cari se ceartă pentru această posesiune, la care nu aveau nici un drept. Fraţii păgubiţi invoacă ajutorul regelui împotriva încălcării, precum şi restituirea lor în posesiunea veche.⁹⁾ Regele cere desluşiri în această privinţă dela reprezentanţa comitatenză, care subterne raportul său, în concordanţă cu cuprinsul plănoarei celor nedreptăţiţi, la 7 Aprilie 1500.¹⁰⁾

¹⁾ Ibid p. 113—114.

²⁾ Ibid p. 173—175.

³⁾ Ibid p. 175.

⁴⁾ Ibid p. 178—180.

⁵⁾ Ibid p. 180.

⁶⁾ Ibid p. 221—222.

⁷⁾ Ibid p. 425—426.

⁸⁾ Ibid p. 628—629.

⁹⁾ Ibid p. 629—630.

¹⁰⁾ Mihalyi, O. C. p. 79.

orului Rusiei la Teheran, că Rusia nu va suferi ca să se dea lupte între circumferență de 30 chilom. în jurul Teheranului. În cazul contrar Rusia va interveni cu forța armată.

— După o știre din Salonic șase bande grece de câte 25—45 de oameni au trecut granița. Rapoartele relevează prezența în aceste bande a unor ofițeri greci în concediu.

O lecție cenzurei maghiare.

Ceea-ce se întâmplă în Ungaria, mai rar poate să se întâmple în alte țări civilizate. Zilele trecute redacția ziarului „Adevărul” din București a trimis corespondentului său din Viena mai multe ziare din București. Un șef postal din Budapesta își ia însă îndrăzneala a scoate de sub bandă două ziare, oprite în Ungaria, lăsând trecerea numai a celorlalte și consemnând pe banderolă excluderea celor două, pe cari le-a reținut.

„Adevărul” a adus acest fapt nemai pomenit la cunoștința lumii, dând în fașimile banderola, cu notița făcută de șeful postal din B.-pesta.

Faptul de confiscare fără păreche a dat anză la o interpelare în parlamentul Austriei.

Iată ce se scrie din Viena în chestia aceasta:

Deputatul român Grigorovici a adresat Joi ministrului de comerț o interpelare cu privire la confiscarea de către poșta ungară, a două ziare românești („Epoca” și „Viitorul”) adresate corespondentului ziarului „Adevărul” la Viena.

Deputatul Grigorovici dovedește că această procedură constituie, nu numai o jăfuire de proprietate străină, ci și o atacare a drepturilor statului austriac, pentru că aceste ziare cari sunt interzise în Ungaria sunt permise în Austria și conform convențiunii poștale austro-ungare, Ungaria este obligată a transporta orice spre Austria.

Grigorovici cere ministrului să atragă atențiunea colegului său din Ungaria, că nu se poate tolera o asemenea îndrăzneală din partea autorităților ungurești.

Mai mulți deputați social-democrați în frunte cu vice președintele Camerei Pernerstorfer, s'au asociat acestei interpelări. Ministrul a răspuns că se va interesa de aproape de această chestiune.

Interpelarea aceasta dovedită cu date precise, a produs o uimire în cercurile parlamentare din Viena. Ea a dat o nouă dovadă, cât de pătimiși sunt slujbașii statului ungar față de tot ce e românesc.

Iată ce se scrie în privința aceasta din Viena:

Interpelarea deputatului român Grigorovici a provocat mare senzație în parlament. În culoare chestia e discutată cu aprindere și provoacă indignare generală, în special între deputații italieni și slavi.

Deputații spun că procedarea guvernului ungar este *incaustificabilă* și o comentează în sensul că, dacă Ungurii își permit aceasta contra unui român din Viena *ce trebuie să sufere Românii din Ungaria.*

Chestia a provocat o senzație care a întrecut orice prevedere.

In contra obstrucțiunii parlamentare.

În halul, în care a ajuns guvernul Khuen prin obstrucția opoziției, care împedecă de săptămâni de zile desbaterea proiectelor militare, guvernul a recurs la vechia apucătură a guvernelor vremelnice maghiare de-a mobiliza comitatele în contra obstrucțiunii și de-a crea astfel în mod artificial o opinie publică, care — vezi Doamne — *condamnă* obstrucția.

Semnalul l'au dat zilele trecute precum am anunțat, orașul Vârșeț și comitatul Tolna, cari au votat o rezoluție, în care se condamnă obstrucția și au adresat o curendă tuturor municipiilor orașelor din țară spre alăturare. Vom avea deci la ordinea zilei la viitoarele adunări municipale între alte puncte și aceste adrese cari, cunoscut fiind sistemul de mamelucism care predomină în aproape toate adunările comitatelor, vor întruni desigur majoritățile recerute.

Ziarul „Drapelul” apreciind aceste curende dă următorul sfat membrilor români ai congregațiilor, cari aparțin partidului nostru național, care în împrejurările date corespunde atitudinii noastre. Iată ce scrie între altele confratele lugojan:

«În comitatele unde este reprezentat și partidul național român în congregații, vom avea și noi prilejul a lua poziție în această chestie. Și nu mai poate încăpea îndoielă, că nici partidul național român nu va sprijini curenda comitatului Tolna, ci — deși pe alte motive — va combate alături cu opozițiile maghiare trimiterea acestei adrese la dietă.

Nu ca și când noi am fi aderenții revoltei parlamentare! Nu! În urma poziției noastre principiare suntem aderenții celui mai curat constituționalism și parlamentarism, prin urmare trebuie nu numai să respectăm, ci să și sprijinim cu toate mijloacele legale validitatea voinței majorității constituționale și parlamentare.

Dar ne întrebăm, că poate-se măcar și în teorie vorbi astăzi de vre-un constituționalism sau parlamentarism fie și numai aproximativ curat în Ungaria?!

Evident că nu! A accepta deci situația actuală parlamentară și a combate obstrucția sub cuvânt că împiedecă validitatea constituțională a voinței majorității parlamentare, ar însemna o *totală deplasare* a poziției noastre principiare.

Dacă ar fi vorba de o combatere a întregului sistem parlamentar, am fi cu

trup și cu suflet pe partea celor ce o propun, dar a rupe din întregul complex o singură manifestare — obstrucția — și a lua poziție numai contra acesteia, ar însemna că noi recunoaștem *îndreptățirea morală* a actualei majorități de a se gra ca reprezentant al voinței majorității țării. Aceasta nu numai noi nu o putem face, dar nici un om cu cugetare independentă din țeară, fără privire la program politic»

Serbările din Tiream.

Adunarea despărțământului Sătmar al Asociațiunii.

— Raport special. —

— 29 Iulie n. 1911.

Comuna Tiream e așezată în partea de cătră miază-zi-răsărit a comitatului Sătmar fiind locuită de aproape 3000 suflete, dintre cari abia 700 sunt Români, iar ceilalți Șvabi. Mai anii trecuți Românii au cam dat înapoi, acuma însă se mai trezesc din somn și încep a recăștiga moșiile vândute mai înainte vreme Șvabilor muncitori. Deci și din acest punct de vedere a fost o fericită idee ținerea adunării despărțământului în această comună espusă.

Comuna Tiream are 2 biserici frumoase, dintre cari cea mai mare e catolică, iar cea mai mică românească, o biserică veche, destul de frumoasă, cu iconostas și după ritul oriental, fără bănci în naia bisericii. Afară de frumusețea bisericii mai are o școală nouă, cu 2 încăperi și cu 2 puteri didactice, salare întregite fi-rește mare parte dela stat. Zidul nou al școlii s-a ridicat sub preoția actualului preot Teod. Gherman. D-nii învățători, dintre cari unul poartă falnicul nume »Vasile Lucaciuc«, accentuiază însă cam pe ungerie, se vede, că în familie vorbește mai mult în limba străină, altfel cantor bun. Celălalt învățător, d-l Moldovan e un adevărat român de prin Ardeal. În casa preotului Gherman se vorbește exclusiv în limba română, cum în puține locuri, respective case preoțești din aceste părți ale Sătmarului. Casa parohială, zidire nouă, e o bună casă parohială. Poporul e un popor muncitor, și în lucrările pământului se observă influința binefăcătoare a Șvabilor sânguricioși. Românii din Tiream vorbesc destul de bine românește de-asemena și copii, deși limba maghiară se propune în școală din greu și cu o sânguință vrednică de un lucru și mai bun. În schimb însă și Șvabii mai »băsădesc« românește.

Intru susținerea limbei române nu puțin merit are și multa servitorime venită din părțile sălăgiene la marele dominiu al contelui Károlyi.

Se trec însă la serbări. În preseara serbărilor au început să seosească oaspeții români cu trenurile de cătră Zău, Șimleu și de cătră Carei. Astfel preoții Ioan Mihalca din Jidani, Iosif Patachi din Săsar, P. Gherman din Seplacul Bihorului, Ant. Bălibanu din Băsești și alții cu familiile lor. Sosiseră de-asemena și harnicii teologi români ai diecesei de Oradea mare peste 20, cari aveau să dea concertul.

Dimineața la 7 oare preotul local Teod. Gherman însoțit de părintele Ant. Bălibanu din Băsești, teologi și învățători și alți inteligenți precum și 12 călăreți,

prima petrecere românească de atâta vreme încoace, carele îndeamnă pe d-l Zaharie Bărganu de a da reprezentații românești la Sighet, — reprezentații cari totuși nu s-au dat, — carele adună cântece populare din acest Maramureș uitat, — d-l *Alexandru Cziplu*, — e clasificat din partea celor alor noștri de *exaltat!* Iar pe străzi, acordurile dulci ale limbei noastre răsună doar de pe buzele »Moroșenilor« dela sate și de pe ale celor vre-o 40 de tineri ce-și fac studiile la Academia de drepturi.

Între inteligenții noștri de aici, afară de d-l *Til Bud* vicariul Maramureșului, avem a aminti pe d-l *Dr. Ioan Mihályi de Apșa*, procuror comitatenz, autor al acelor »*Diplome Maramureșene din secolul XIV și XV*«, cari formează volumul prim al proiectatei »*Istorie a comitatului Maramureș*«, — și în casa căruia se vorbește *exclusiv* românește, — apoi advocații: *Izidor Anderco*, *Dr. Mihail Kókényesdy*, *Dr. A. Man*, *Dr. George Mihalca*, *Dr. Ilie Maris*, *Dr. Florantin Mihályi*, — toate acestea din urmă, nume mai puțin cunoscute în mișcărilor noastre culturale și sociale mai nouă.

(Va urma).

toți 12 feciori români din Tiream au la hotarul Tireamului la calea din Carei spre întâmpinarea comitetului despărțământului, unde așteptând vremea oară scriitorul acestor rânduri avut timp de a vorbi cu cei 12 căli putându-se în acest chip convinge de conștiința națională a celor 12 feciori mâni din Tiream. Sosind comitetul în frunte cu președintele despărțământului părintele archidiacon George Șuta din lești, preotul din Tiream Teod. Gherman prin o cuvântare bine simțită l-a binețat, la care reverendissimul d-n archidiacon multumește emoționat pentru prezența românească, ce i-a făcut poporul mână din Tiream.

Plecând apoi spre comună și soț în Tiream între ville strigări de »să iască« la adresa preșidentului și a comitetului, am descins la casa parohială unde nu peste mult am mers la sf. liturgică, unde s-a săvârșit sf. liturgie de cătră părintele archidiacon G. Șuta, preotul Alexa Pop din frunțașă comuna Sănislău, Ioan Mihalca din Jidani, Ant. Bogdan din Portelec, toți 4 din die Orăzii și părțile Sătmarului, precum și preotul Băseștilor (diec. Gherlei pă Sălăgiului) Ant. Bălibanu. În decursul sfinte liturgii a cântat foarte corect o teologilor orădani, sub conducerea lui clerice Victor Szeles liturgia marelui Dima în 4 voci. La sfârșitul liturgii a predicat părintele I. Tărnăvean fost o predică ocazională frumoasă potrivită. Sf. biserică era ticsită de românească: domni, doamne, d-șoare, cum și de poporul din loc și mai puțin plugari frunțași din Dorolț, parohia pătelui Const. Lucaciuc și din parohia Să și alte sate din jur.

Sfârșindu-se sf. liturgie, ieșim toți din biserică, căci înmulțindu-se mai mult intelectualii precum și plug și țărancele, sf. biserică nu-i mai încă Adunarea deci s'a ținut afară lângă zărilor sf. biserici, în țințirim, la umbra țarilor, cari împrejmuesc sf. biserică.

Comitetul despărțământului cuprins loc pe un podiu dinaintea sfetei restigă Ce privește frumoașă! Pionerii cultii române, comitetul despărțământului «mar-Ugocia» al Asociațiunii p. literat română și cultura poporului român, reau că vorbesc în numele acestui se al mântuirii neamului omenesc, în meile celui răstăgnit. «Iară cel ce va vâta, mare se va chema...» Părintele archidiacon George Șuta la oarele jumătate, deschide adunarea prin o vor bogată în învățători, spune între altele pentru înaintarea sa poporul român lipsă de 2 factori: avere și iscusină, avere se poate câștiga prin muncă, iscusința prin cultură. Termină îndemnând la îmbrățisarea măestriilor comercielui. Această prea frumoasă vorbire a fost ascultată cu mult interes un public numeros. Am observat în alții pe d-nii: Const. Lucaciuc, preot, I. rolț; protopopul Alexa Pop din Sănis Vas. Ardelean, preot, Vetiș; Ludovic Măcuș, protopop, Mădăraș; Sabin Coroian, protopop, Botiș; Ignatie Szabo, protopop Leta mare; Augustin Magyar, preot; I. Tărnăvean, preot; M. Bănuș, preot, Carășeu; G. Murășan, preot, Mănuș mic; Mih. Ciurdar, protopop, D. Vas. Tămaș, preot, Giungiu; Petru Gherman, preot, Săplac; Pompiliu Tămaș, preot, Andrei Bogdan, Portelec; Dr. Vas. Kirvaș, stud. filozof; Ant. Bălibanu, Băsești și multe de teologi și alți intelectuali apoi doamnele: Pop din Sănislău; Coroian din Botiș; Marcus din Mădăraș; Bălibanu din Băsești; Ardelean, Vetiș; Bogdan, Portelec; văduva Boroș, Portelec; Patachi, sar; Dărăban, Tiream și multe altele D-șoarele: Surorile Coroian; Magdalina Szabó; surorile Tămaș; Volumnia Bănuș; surorile Gherman; d-șoara Dărăban și multe altele, ale căror nume nu leputut însemna, precum și mulțime de por din Tiream și satele vecine, cu d-sebire din Dorolț și Săuca (Sălăgiu).

După măiastra vorbire a archidiaconului Șuta ia cuvântul Alexa Pop, protopop Sănislăului și în numele reuniunii învățătorilor sătmăreni salută adunarea iar din partea orădanilor salută adunarea studentul în sf. teolog. Aurel Pășcut, dr. Vas. Ardelean, preot în Vetiș, teste raportul său asupra activității despărțământului, îndemnând cu deosebire ținerea de prelegeri populare. Termină raportul cere să se dea comitetului absolutului. Urmează raportul cassarului I. Tărnăvean. După acestea d-nul Dr. Kirvai, stud. abs. în sf. teol. și stud. filozof, cerând cuvânt, propune înfăptuire pe malul Someșului ori pe țărnu Crasnei al unui atelier de țesături naționale. Propunerea candidatului de președinte Dr. Kirvai se dă spre cenzurare și

După trecerea Izei peste un pod lung, lângă care e așezată vama, am ajuns la Sighet.

Sighetul Marmarășiei (Máramarossziget) numit de țărani noștri »*Sideti*« este sediul prefectului comitatenz, a fișpanului, e deci, capitala acestui comitat. Are, după cea din urmă consemnare a populațiunii, 17.445 locuitori, dintre cari ai noștri numără 2549 suflete; la 6—7000 vor fi Ovreii, cari dau un caracter cu totul semitic acestui oraș.

Sighetul este reședința unui pretor; se află aici un tribunal regesc, o judecătorie cercuală, direcțiune financiară, oficiu de edile, cameră advocațională, inspector de școale, casarmă pentru regimentul 85 de infanterie. Are o academie de drepturi cu caracter reformat; gimnaziu complet reformat și unul inferior romano-catolic; pedagogie de stat, școală superioară de fete. Noi avem aici biserică, școala profesională, casa parohială și convictul român, întemeiat și susținut de »*Asociațiunea pentru cultura poporului român din Maramureș*«. Tot aici avem și reședința vicariatului român greco-catolic din Maramureș cu 11 parochii și 16.922 suflete, în fruntea căruia stă cunoscutul nostru scriitor, părintele *Til Bud*.

Centrul orașului, piața oblongă, strada principală și încă vre-o câteva din apropierea acesteia sunt în mâinile Ovreilor. Și, până când în alte părți se lipsesc de bainele lor orientale și de perciuni, aici ni-se prezintă cu toții așa, cum s-au ră-tăcit de prin afunzișurile întunecoase ale nenorocitei *Polonii* de pe vremuri, cu perciunii sleiți și cu caftanele unsuroase.

Ai noștri sunt răslățiți pe dealurile îndepărtate ce încunjoară Sighetul. Cei din oraș sunt parte muncitori, parte industriași mici, cari însă își uită limba în această babilonie a tuturor năcazurilor noastre. Fumător pasionat, sufăr chinuri tantalice, până când pot pune mâna pe ceva chibrite, — și acestea de contrabandă, — căci mă încăpăținasem să nu cer, decât numai românește, orice voi cumpăra dela negustorii cari nu voiau, ori nu puteau să înțeleagă cererea mea în acest Sighet, încunjurat din toate părțile cu sate mari românești. Și nu știu cine poartă vina, negustorul de neam strein ori mușterul român, carele însuși vorbește stălcit românește, în casa căruia nu se vorbește românește, în bibliotecă căruia nu află carte românească! Și nu numai atât! Un tinăr entuziast, carele după sfortări uriașe înciripează în primăvara anului 1908

comisii. După acestea părintele Const. Lucacu ține din încredințarea comitetului o conferință despre apicările rele ale poporului: alcoolismul, neabonare de gazete și de broșuri, necetire, jocuri în cărți, popice pe bani, îndeamnă pe oameni la cultură, la cetire, abonare de foi și a se înscrie de membri la asociațiune etc. invită poporul să se ferească de crîsmă, lene și orbă minții și termină cu cuvintele: «O vorbiți, scrieți românește pentru D-zeu!»

Conferința părintelui Const. Lucacu a fost ascultată cu multă luare aminte și aprobată îndeobște. Economul Mih. Pop din Tiream cerând cuvântul, spune că el a fost până acuma membru la o societate de cultură maghiară, de azi încolo însă se înscrie de membru la Asociațiune și va îndemna pe românii slabi să vorbească numai românește.

Părintele Ardelean propune membrii în diferitele comisii, după cari apoi prezidentul, fiind timpul înaintat, închide ședința, anunțând ședința a II-a pe după masă la 4 oare.

(Finea va urma.)

Răspuns la întâmpinări.

Sunt acuși 20 de ani de când mă-nuez și eu — bine, rău — condeiu, lucrând pe terenul spinos al publicității române. Și pot mărturisii cu fruntea ridicată, că aproape nu-mi aduc aminte să fi dat în greșuri.

Nu! Pentru-că întotdeauna, înainte de-a lua peana în mână, am consultat două foruri singur competente. Unul e conștiința mea de român cinstit, altul e opinia publică a cetitorilor pentru cari am scris după vremuri.

Când am cutit ieri atacul concentric al triasului Goga-Bocu-Tăslăuanu, puhoiul de cuvinte insultătoare, dintre cari remarc numai epitetul «tertip vulgar» «iscălește minciuni și calomnii» etc. involuntar am recitat toți cinci articolii cu pricina, și-am cercat să-mi dau samă prin ce am bine meritat grațiositățile troitei mai sus pomenite?

Sunt om și eu. Poate voiu fi greșit față de bunăcuviință sau față de deapropiepele meu?

A avea curajul exprimării convingerilor chiar și în fața terorismului inaugurat de «Tribuna» e la tot cazul un fel de eroism. Adevăratul eroism însă stă în curajul de-a recunoaște în public dacă am greșit și a ne cere scuzele dela cei pe cari i-am jignit.

Recunosc, că în cazul de față am jignit și eu pe nedrept pe cineva, respective unei părți a articolului meu i-s-a putut da o astfel de interpretare.

Acel pe care l-am jignit «pe nedreptul», nu e însă nici decum triasul Goga-Bocu-Tăslăuanu, ci d-șoara Filotti.

Declar sărbătorește, că nici prin minte nu mi-a trecut să trag la îndoială buna reputație a vrednicei artiste dela teatrul național.

Declar, că regret din inimă că am folosit epitetul: «de cam picant» la adresa serbării sau pretinsei serbări dela «Impăratul Romanilor».

După judecată matură și o examinare serioasă a conștiinței mele am ajuns la convingerea, că singur cuvintele acestea ar fi acomodate să arunce o umbră asupra bunei reputații a domnișoarei Filotti.

Atâta tot. Incolo nu retractez nimic, susțin tot ce-am zis, cu o singură observare: d-nul Tăslăuanu vine cu o declarație tardivă și retractează ce a scris d-sa în «Lucafărul». Eu nu mă folosesc față de d-sa de aceleași arme, de cari se folosește față de mine, acuzându-mă că am «iscălit minciuni și calomnii», nici nu suspionez barem veritatea declarației d-sale, ci fiind-că știu că am de lucru cu un om de onoare, îl cred pe cuvânt, că la «Impăratul Romanilor» nu s'a întâmpinat nimic.*)

Incidentul ar fi încheiat, dacă nu ar

*) Luăm act și noi despre declarația d-lui Tăslăuanu și credem, că în chipul acesta incidentul poate fi considerat de încheiat. — Red. „Gaz. Trans.”

trebui să răspund și somației publice a lui Goga, de-a da pe față pe cei ce m-au informat pe mine în Sibiu.

Răspunsul meu e următorul:

În Sibiu se vorbea mult despre întâmplarea aceasta.

De aici să explică, că deși mi-am bătut capul nu mi-am putut aduce aminte, că cine mi-a povestit în Sibiu despre serbarea dela «Impăratul Roman» și nici că ce mi-a povestit.

Atât îmi aduc aminte, că toți cu câți am vorbit conglăsuiau în a colora scena, analog cu ceea-ce s'a publicat în «Lucafărul». Atât.

Eu însă nu mă iau după vorbe și clevele. Ceea-ce am scris, le-am scris exclusiv sub impresia celor publicate în «Lucafărul».

Iar ceea-ce a fost tipărit negru pe alb în «Lucafărul», a fost suficient ca să mă îndreptățească la o critică binevoitoare. Regret încă odată cuvântul «picant», încolo toate celelalte le-ași fi susținut în întregime lor, dacă nu vinea d-nul Tăslăuanu cu retractarea d-sale, față de care repet, opinia publică nu are de zis altceva decât că: *debuisset pridem*.

Nu vreau să lungesc vorba, ci mă mărginesc se fac o observare d-lui Goga:

Domnii, cari m-au informat asupra scenei cu «sărutul de mână și de frunte» se vor declara și mă vor ținea în curent, dacă vor voi și vor afla de bine. Eu le-am cerut autorizarea să-i numesc. Aștept răspunsul.

După părerea mea însă nici nu e esențial, că sărutat-ai mâna și fruntea lui Ștefan Pop sau ba, d-le Goga.

Esența lucrului stă în faptul pe care nu-l tragi la îndoială, că de fapt Dr. Ștefan Pop a făcut serviciul, resp. a adus jertfa aceea la Șepreus.

Dacă da, atunci a fost un lucru neiertat să-l înșierezi cu pecelea mentalității străine și a înstrăinării de neam.

D-nul Bocu încă mă injură pe 3 coloane în organul său. Nu-l învrednicește de răspuns. Mă numește «tertip vulgar». Stilul e ... Bocu.

Cer însă scuze dela cinstiții cetitori ai «Gazetei», pentru-că am fost silit să-i molestez cu lucruri de acestea disgustătoare. Am făcut-o numai în interesul bunei mele reputații de român și publicist cinstit, la care țin ca și la viața mea.

Dr. Valer Moldovan.

ȘTIRI.

— 15 Iulie v.

Protopresbiteratul Cohalmului vacant. Protopresbiterul, P. O. D. Tit V. Gheaja, după un serviciu devotat de peste 40 ani, din motive sanitare s-a rugat să fie dispensat dela funcțiunea de protopresbiter și paroh în tractul Cohalmului. Consistorul arhidiecezan în ședința sa plenară din 11 Iulie v. a. c. luând la cunoștință dimisiunea numitului protopresbiter, a declarat postul de protopresbiter al tractului Cohalm vacant. Cu administrațiunea interinală a tractului a fost încredințat parohul Ioan Bercan din parohia centrală Cohalm.

Director la »Hațegana« în Hațeg a fost ales dintre 8 concurenți, d-l Ioan Budiu, harnicul șef-contabil al »Luminii« din Sibiu.

Instalarea noului protopop al Bocșei Mihail Gașpar se va face Duminecă în 24 Iulie v. în Bocșa-montană cu mare solemnitate prin d-l protopresbiter Andrei Ghițiu, reprezentant consistorial. În seara zilei de instalare corul d-lui Vidu va da un frumos concert cu coruri de Vidu și Dima și cu trei arii din operele »Cavaleria rustică«, »Pagliacci« și »Faust«, executate de d-na Anica Herani născută Borbora. Acompaniamentul la pian va fi susținut de d-na Maria V. Branisce.

»Izvorul Miron«. În curs de 10 zile — scrie »Foaia Diecezană« — a făcut Prea Sfinția Sa episcopul nostru Miron vizitațiunea canonică, cercetând 35 comune din tractul protopresbiter al Făgetului. Deși timpul lucrului, a fost pretutindenea întîmpinat de tot poporul satelor. În 26

locuri P. S. Sa a oficiat câte o slujbă bisericească fie în biserică fie în liber sub câte un nuc sau arbore puternic și a ținut câte o instructivă cuvântare. În multe locuri poporul asculta glasul arhipăstorului cu lacrimi în ochi și nu odată lacrimi de însuflețire au izvorât și din ochii P. S. Sale și ai însoțitorilor. Alte vr-o 20 cuvântări s-au ținut ca răspuns la alocuțiunile de întîmpinare ale preoților sau autorităților politice. Vizitațiunea s-a încheiat cu o sfântă liturghie și cu sfințirea apei, oficiate Duminecă în liber la izvorul »Balta caldă« în fața unei mulțimi de 6000 credincioși veniți cu litie din satele vecine cu parohia Românești în frunte cu preoții lor. Era o privescătoare grandioasă, rară, pe o vreme admirabilă. Cuvântarea Prea Sfinției Sale a stors lacrimi din ochii ascultătorilor. Inteligența satelor vecine era de față. În amintirea frumoasei însuflețiri produse de această vizitațiune canonică, la propunerea protopopului tractual, poporul botează de aci înainte »Balta caldă« în »Izvorul Miron« și se adună o sumă pentru a ridica și o cruce comemorativă, eventual o mică capelă.

Logodnă. D-nul George Baboie, funcționar la «Albina» în Brașov și d-șoara *Marioara Pop* din Hărman logodiți. În loc de anunțuri speciale de logodnă d-nul G. Baboie a dăruit suma de 10 cor. pentru fondul ziaristilor, pe care am expediat-o astăzi la adresa băncii «Ardeleana» din Orăștie, unde se administrează fundațiunea d-lui Dr. Mih. Adresăm marinișoșilor donatori felicitări și mulțumiri.

Trupa d-lui Aurel Bănuțiu își continuă în mod triumfal misiunea culturală prin nordul Ardealului. Poimăne, în seara de sf. Ilie, va da o reprezentațiune teatrală împreună cu concert în Bistrița, unde apostolii culturii noastre sunt așteptați cu mare însuflețire. Suntem convingși, că Românii din Bistrița și jur se vor prezenta în număr mare la această serbare culturală națională.

Necrolog. Cu inima întristată de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoșcitorilor că mult iubitul nostru soț, tată, fiu, ginere, cumnat, nepot, unchiu și văr Dr. George I. Stoian, medic cercual în Bran, medic-locotenent c. r. în rezervă etc., după o scurtă, dar grea suferință și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului Vineri, în 15/23 Iulie a. c. la oarele 1 1/2 p. m. în al 33-lea an al vieții și în al 3-lea an al fericeitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale scumpului decedat s-au ridicat din casele proprii Duminecă, în 17/3, Iulie a. c. la 4 oare p. m. și s-au depus spre vecinică odihnă în cavoul familiar din Bran. Dormi în pace scumpul nostru!

Bran-Törösvár, în 16/29 Iulie 1911. Sylvania Dr. G. Stoian, ca soție. Sylvioara, ca fiică. Elisaveta și Ioan Stoian, ca părinți. Valeriu Stoian, Alexandrina și Dr. Ioan Stoian, Cornelia și Dumitru Popp, Livia și Nicolae Popovici. Ana și Emil Stoian, Maria Stoian, Drd. Aurel Stoian, ca frați, surori, cumnați și cumnate. Regina și Albert Pelz, ca socrii. Berta și Carol Brendorfer, Robert, Clara, Gustav, Margareta, Irene Pelz, ca cumnați și cumnate. Precum și număroși unchi, mătuși, veri, verișoare, nepoți și nepoate.

În Polană se vor ținea în 3 și 4 August n. exerciții de tir cu soldații de honvezi.

Din cauza holerei, Reuniunea învățătorilor bănățeni nu va aranja acum excursia proiectată la Roma, ceea-ce se aduce la cunoștința celor interesați. Caransebeș, 26 Iulie 1911. Iuliu Vuia, președ. reun.

Un milionar mort între săraci. Acum câteva săptămâni s-a prezentat în redacția ziarului »Figaro« din Paris un domn prost îmbrăcat, care a cerut să vorbească cu redactorul-șef. După o oară de așteptare fe prezentat redactorului, care îl întrebă ce dorește. Străinul spuse, că vrea să ofere 200000 lei pentru subscripție în favoarea sergenților de oraș incapabili de a mai munci și că pune la dispoziție alte 400000 lei pentru scopuri de binefacere. El ceru apoi sfatul redactorului asupra modului, cum și-ar putea întrebuița în scopuri de binefacere averea sa de milioane. Străinul nu era altul decât baronul Dawillier. Câteva zile mai târziu el fu călcat de un automobil lângă biserică Madeleine și fu transportat la spitalul săracilor. Acolo aflându-se că e baronul Dawillier i-s-a oferit salonul special. El refuză însă și muri între săraci. Săptămâna trecută i s-a deschis testamentul. Defunctul lasă 4 milioane Academiei de știință în scopuri științifice și de binefacere — și mai multe milioane la diferite instituții de binefacere.

Înștiințare. Se aduce la cunoștință învățătorilor noștri, că *Cartea de cetire română pentru cl. V—VI* a școalelor noastre confesionale — de Dr. Ioan Stroia, Dumitru Lăpădat și Iuliu Crișan s-a pus sub tipar și va apărea în timpul cel mai scurt. Tot cu această ocazie se aduce la cunoștință, că în cel mai scurt timp se va pune în vânzare colecția de cântece pentru școlile noastre populare, întocmită de profesorul Timotei Popovici.

Petrecere în Aiudul de sus. Primim o invitare la petrecerea de vară, ce se va aranja Duminecă în 13 August st. n. 1911, în grădina parohială din Aiudul de sus. Venitul curat e al bisericii greco-catolice din loc. Cei, cărora din greșală nu li-s-a trimis invitare, se invită pe această cale.

Muzică la promenadă. Măne, Marți, la oarele 5 și jumătate muzica orașului va concerta la promenada de sus.

Din despărțămintele »Asociațiunii«.

— Convocare. —

Desp. Aiud—Teiuș.

On. membrii ai despărțământului Aiud-Teiuș al »Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român«, precum și toți binevoitorii și sprijinitorii ei sunt invitați la adunarea generală, ce să va ținea în 13 August st. n. 1911 la 3 oare p. m. în localul școlii gr. cat. din Felaiud (Aiudul de sus).

Aiud, la 29 Iulie 1911.

Ioan Maior
dir. desp.

Nicolae Marcu
secretar.

Convocare.

Filiala Reghinului a »Societății pentru crearea unui fond de teatru național român« își va ținea adunarea ordinară în comuna Jabești la 13 August a. c. n. în școala confesională gr. or. la oarele 4 p. m. La această adunare sunt invitați membrii societății precum și toți sprijinitorii culturii române.

Program: 1. Deschiderea adunării prin președintele filialei. 2. Raportul comitetului și al cassariului. 3. Alegerea unei comisii pentru înscrierea membrilor noi și încasarea taxelor. 4. Eventuale propuneri făcute conform statutelor. Seara la 8 oare reprezentație teatrală în pavilionul de vară al băilor din loc. Cu această ocazie se vor preda: a) »Ruga dela Chișeteu« comedie populară într-un act cu cântece și joc, de Iosif Vulcan. b) »Țiganul cătană« comedie populară într-un act, de E. Suciu. c) Se vor cânta deosebite cântece populare de d-nii Traian Vețan, Dumitru Cofar și Vasile Marele. Prețul de intrare: Locul de șezut 2 cor., de stat 1 cor. de persoană.

Reghin, la 27 Iulie n. 1911.

Sabin Popescu, Iosif Popescu m. p.,
secretar. președinte.

Anuare.

— Dări de seamă. —

A apărut »Anuarul XXXV-lea al gimn. rom. gr. or. din Brad și al școlii primare anexate acestuia pe al 42-lea an școlar 1910/1911, publicat de Ștefan Albu director prov.«

În fruntea anuarului e publicat cuvântul rostit de prof. I. Kéri, la 5/18 Sept. 1910, cu ocazia deschiderii noului an școlar »Ce este școala?« Urmează apoi date referitoare la corpul profesoral, constător din 8 persoane, catehetul gr. cat. și medicul institutului, apoi materialul de învățământ tratat în a. 1910/1911.

Biblioteca centrală constă din 2954 opuri în 4007 volume și 3143 fascicule, iar bibliotecile de clasă din 543 volume. Fondurile înființate și administrate de corpul profesoral: »Masa studenților« a ajuns cu finea anului școlar curent la suma de 25400 cor., »Fondul elevilor morboși« la 31 Dec. 1910 suma de 15,066-80 cor. și fondul »Dr. Iosif Hodoș« 7000 cor.

În cl. I. gimn. au fost imatriculați 27 elevi, în a II-a 34, a III-a 26 și în a IV-a 31, cu totul 118. În clasa III-a primară 41 și în a IV-a 22 elevi. La fine înștiințare pentru anul școlar 1911/1912

Bibliografie.

Primim la redacție »Raportul despre institutule gr. cat. de învățământ din Blaj, Vom reveni.

Proprietară:

Văd. Elena Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor resp. Ioan Spudercu.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

ACTIV

Bilantul General încheiat la 30 Iunie 1911.

PASIV

Monetă Aur	123,031,543.37			Capital	12,000.000		
Casa metalică Argint	1,371,848.41			Fond de rezervă	50,432.733	98	
Trate aur	50,678,425.55	175,081,817.33		" " amortis. imobil. mobilier și mașini	4,529.588	06	
Bilete de Bancă	116,454,200.—	291,536,017.33		Bilete emise de Bancă	453,099.250	—	
Efecte predate Cassei spre încasare		4,842.636	81	Bonuri de Casă	1,004.000	—	
Portofoliul român și străin Centrala	55,044,674.45			Reescomptul semestrului viitor	680.739	48	
" " Sucursale și Agenții	29,818,770.36	84,863,444	81	Depozite de retras	113,313.835	—	
Efecte publice		11,999.924	—	Compturi diverse	91,625.417	61	
Efecte fond de rezervă statutar		17,790.765	18	Profit și pierdere	2,446.952	77	709,132.516
" " " amort. imobil. mobilier și mașini		4,276.121	58				
Cupoane		129.624	59				
Imprumuturi pe efecte publice Centrala	2,897,300.—						
efecte publice Suc. și Ag.	5,184,700.—	8,082.000	—				
Imprumuturi pe efecte publice în ct. crt Centrala Sucursale și Agenții		14,217.864	49				
Imobile		6,023.905	16				
Mobilier și mașini de imprimerie		740.821	22				
Dobânzi datorate la imprumuturi pe efecte publice		192.944	18				
Depozite libere		113,313.835	—				
Compt. de valtori		20,768.442	03				
Compt. curente		63.553.602	26				
Compt. diverse		66,800.568	26				709,132.516
							709,132.516

DEBIT

Profit și Pierdere încheiat la 30 Iunie 1911.

CREDIT

Salariile personalului de Administrație	655.098	50		Sold precedent	—	—	2.831	19
" " de imprimerie	50.554	68		Dobânzi și beneficii diverse	2.264,306	95		
Cheltuieli de administr., imposite Centr.	323,330.56			Trate și remise și diverse operațiuni cu străinătatea	1,231.387	29	3.780.719	74
Către Stat, și dif. taxe și indem. Suc. Ag.	109,329.43	431.659	99	Venitul efectelor publice	285.025	50		
Cheltuieli de imprimerie		3.504	31					
Fondul amortizării imobilelor		45.000	—					
" " mobilierului și mașin. de imprim.		12.000	—					
Luminat și încălzit		32.541	42					
Drepturi de prezență		24.610	—					
Material pentru fabricarea biletelor		64.712	91					
" " imprimerie		16.916	35					
Sold beneficiu net								

Guvernator, Anton Carp.

Director, Corneliu Cioranu.

„CREDITUL“

instituit de credit și economii, societate pe acțiuni în Zărnești.

Prospect de emisiune.

Adunarea generală extraordinară a institutului de credit și economii „CREDITUL“, ținută la 10/23 Iulie 1911 a decis urcarea capitalului societar dela Cor. 80.000 la Cor. 160.000 prin emiterea a 800 bucăți acții nouă în valoare nominală de câte Cor. 100 fiecare acție.

Pe baza mandatului primit avem onoarea a Vă prezenta următorul plan de emisiune:

1. Institutul de credit și economii „CREDITUL“ societate pe acții în Zărnești mărește capitalul societar dela Cor. 80.000 la Cor. 160.000 prin emiterea a 800 acții nouă în valoare nominală de Cor. 100.

2. Subscrierea acțiilor și însinuarea la acții neoptate să face pe contra-pagina prospectelor aflătoare în biroul institutului precum și la institutele încredințate din partea direcțiunii și să încheie la 31 August 1911.

3. Fiecare acționar vechiu al institutului are drept să subscrie după fiecare acție veche, câte o acție nouă pe lângă prețul nominal de Cor. 100 și Cor. 2 spese de emisie, în total Cor. 102 de acție.

4. Acțiile neoptate de acționarii vechi se vor vinde și la neacționari cu prețul de Cor. 135 și Cor. 2 spese de emisie, în total Cor. 137 de acție.

Suma peste nominalul acției intră în fondul de rezervă.

Terminul de subscriere pentru neacționari se va fixa ulterior.

Deodată cu subscrierea, acționarii sunt datori să prezenteze la cassa acțiile vechi pentru a se prevedea cu clauzula de emisiune.

Acționarii, cari subscriu acții în baza condițiilor de sub punct 3. plătesc la subscriere Cor. 27, iar acei, cari vor subscrie acții în baza condițiilor de sub punct 4 plătesc la subscriere Cor. 62 de fiecare acție.

Rătele următoare vor fi a se plăti la cassa institutului și anume de fiecare acție:

câte Cor. 25 până la 1 Octomvrie 1911.

" " 25 " " 1 Decemvrie 1911.

" " 25 " " 1 Februarie 1912.

Fiecare acționar are dreptul a plăti mai multe sau toate ratele și înainte de termiaul fixat, iar după sumele plătite în contul capitalului de acțiuni să asigure 5% interese după ratele, cari nu se vor plăti la termen, să vor socoti 6% interese de întârziere.

Deoarece acțiile nouă vor participa la dividendă anului 1912, de aceea după rata ultimă să vor socoti 6% interese din 1 Ianuarie 1912 până la data plătirii.

În caz de neobservare a termenelor fixate așa, că nici după 30 zile dela a 3-a convocare a direcțiunii nu s'ar plăti ratele restante, cele deja plătite să pierd în favorul fondului de rezervă, iar acțiile să declară de anulate și în locul lor direcțiunea emite acție nouă.

Acțiile nouă din această emisie să vor elibera numai după plătirea întregului preț de emisiune, până atunci plătirile să fac și să cvitează în titli provizori.

Zărnești, în 10/23 Iulie 1911.

Direcțiunea.

TIPARUL TIPOGRAFIEI A. MUREȘIANU BRAȘOV.

DOUĂ FETE

(Servitoare) se caută pentru două familii din România (Bacău), cari să știe și fierbe. Să aibă pașport în regulă. Plata după tocmeală. Una poate fi angajată momentan, iar a doua dela 1 August st. v. c. Informațiuni la Redacția ziarului. 1528,1—3.

Apă de cură și răcoritoare de Borsek

regina apelor minerale cu acid carbonic.

Apă de izvor de Elôpatak vindecă cu siguranță boalele de stomac, rărunchi, splină, ficat și fiere.

Isvoru Matild din Bodok cea mai curată și mai prețioasă apă acidă.

Apă sărată de Stoica. Apă de cură specială pentru diabeți.

Deposit principal la firma Theil L. & E. O. comercianți de ape minerale. Telefon 864.

Mihael Mosser

Prima fabrică de biciclete din Ardeal.

Brașov, Strada Porții Nr. 39.

Deposit de mașini de cusut.

Cel mai mare Atelier de reparațiuni pentru biciclete și mașini de cusut.

Reprezentantul fabricilor vestite de automobile. Garaj pentru Automobile.